

УДК 378.091.33:811.112.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-3-28>

Юлія НАДОЛЬСЬКА,
orcid.org/0000-0001-9519-8846
кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри методики викладання германських мов
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Запорізька область, Україна) yuliya.nadolskay@ukr.net

Лариса ЄПІФАНЦЕВА,
orcid.org/0000-0003-4686-0121

асистент кафедри методики викладання германських мов
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Запорізька область, Україна) larisa.epifanceva@outlook.com

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються шляхи формування творчих компетентностей студентів у процесі навчання німецької мови. Достеменно доведено, що необхідними рисами, що притаманні молодій людині, є активність, ініціативність, креативність, які, у свою чергу, становлять основу творчої компетентності. Основна увага зосереджена на специфіці розвитку творчих компетентностей студентів-мовників на заняттях з німецької мови. Проаналізовано науково-педагогічну й методичну літературу з досліджуваної проблеми; визначено засади розвитку творчої компетентності в навчальному процесі з іноземної мови.

Авторками акцентовано увагу на виявлення творчого потенціалу студентів, створення передумов для їх креативності шляхом використання системи інтерактивних технологій, зосередивши увагу на таких формах, як нетрадиційний диктант, наголосивши на таких його видах, як блиц-диктант «Скажи одним словом», диктант-малюнок. Заслужують на увагу й такі вправи, як «Асоціативний куц» або «Гронування», «Синквейн», «Всезнай-ко», що активізують розумову діяльність і критичне мислення студентів.

Акцентовано увагу на проблемно-ситуативних завданнях як таких, що розвивають творчу уяву, творче мовленнєве вирішення порушеної проблеми, слугують розвитку комунікативної компетенції. Запровадження зазначених завдань забезпечує інтелектуальний розвиток студентської молоді, її творчої активно-пізнавальної діяльності.

Авторками зосереджено увагу на використанні в процесі навчання німецької мови відеоматеріалів як виду медійних технологій, які сприяють розвитку комунікативної, соціокультурної та країнознавчої компетенції, підвищенню ефективності й мотивації студентів до вивчення німецької мови, розвитку інфомедійної грамотності. У цьому ракурсі наголошено на системі ролевих ігор, що передбачають аналіз відеороликів з метою вдосконалення й розвитку креативних нахилів.

Ключові слова: творча компетентність, комунікативна компетентність, інтерактивні технології, пізнавальна діяльність, творчий пошук.

Yuliia NADOLSKA,
orcid.org/0000-0001-9519-8846
Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Methods of Teaching Germanic Languages
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
(Melitopol, Zaporizhzhia region, Ukraine) yuliya.nadolskay@ukr.net

Larysa YEPIFANTSEVA,
orcid.org/0000-0003-4686-0121

Assistant Professor at the German Language Teaching Department
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
(Melitopol, Zaporizhzhia region, Ukraine) larisa.epifanceva@outlook.com

DEVELOPMENT OF CREATIVE COMPETENCIES OF STUDENTS IN GERMAN LANGUAGE CLASSES

The article considers the ways of formation of creative competencies of students in the process of learning German. It is well proven that the necessary traits inherent in a young person are activity, initiative, creativity, which, in turn, form the basis of creative competence. The main focus is on the specifics of the development of creative competencies

of students – broadcasters in German language classes. The scientific-pedagogical and methodical literature on the researched problem is analyzed; the principles of development of creative competence in the educational process in a foreign language are determined.

The authors focus on identifying the creative potential of students, creating conditions for their creativity through the use of interactive technologies, focusing on such forms as non-traditional dictation, emphasizing its types, such as phonetic, based on unfamiliar words, colloquialisms, poems, etc., blitz-dictation “Say in one word”, dictation-drawing.

Exercises such as “Associative Bush” or “Groning”, “Senquine”, “Vseznyako”, which activate the mental activity and critical thinking of students, also deserve attention.

Emphasis is placed on problem-situational tasks as those that develop creative imagination, creative speech solution of the problem, serve the development of communicative competence. Introduction of the specified tasks provides intellectual development of student's youth, their creative active-cognitive activity.

The authors focus on the use of video materials as a type of media technologies in the process of teaching German, which contribute to the development of communicative, sociocultural and regional competence, increase the efficiency and motivation of students to learn German, develop information literacy. This perspective emphasizes the system of role-playing games, which provide analysis of videos in order to improve and develop creative inclinations.

Key words: *creative competence, communicative competence, interactive technologies, cognitive activity, creative search.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток сучасного життя висуває перед освітою принципово нові вимоги. Спрямованість системи освіти на засвоєння знань, що була традиційною і виправданою ще кілька десятиліть тому, уже не відповідає сучасним потребам особистості й соціальному замовленню. Необхідними рисами, що притаманні сьогодні молодій людині, є активність, ініціативність, креативність як складники творчої компетентності.

На сучасному етапі освітнього простору виступає компетентнісний підхід до розвитку педагогічної творчості в контексті розгляду творчої компетентності як найвищого рівня професійної діяльності, оскільки вимоги сучасної вітчизняної освіти обумовлюють потребу в розвитку творчих здібностей особистості, яка здатна створювати сприятливе освітнє середовище для творчості студентської молоді.

Вища освіта сьогодні орієнтована не на кількісні зміни, а на якісні в особистості майбутнього фахівця, у нашому випадку німецької мови, які повинні забезпечуватися відповідними умовами, які сприяють творчому підходу до оволодіння професією. Розвиток творчих компетентностей має здійснюватися на основі декількох етапів, основним із яких є розвивальний.

Специфіка розвитку творчих компетентностей студентів на заняттях з німецької мови пов'язана як з особливостями самого фаху, так і з новими вимогами до рівня і змісту освіти, загальним теоретичним рівнем філологічної науки.

Аналіз досліджень. Питання щодо творчих здібностей учнівської та студентської молоді були предметом дослідження О. Ветхової, Н. Волобуєвої, О. Євенко, К. Лелюшкиної, Г. Шапошника та інших. Але, незважаючи на це, сьогодні цим питанням надається значна увага особливо тим, що сприяють розвитку творчих здібностей, критичного мислення на практичних заняттях з

німецької мови, використанню творчих завдань як засобу активізації пізнавальної діяльності, чим і зумовлена актуальність розвідки.

Мета статті – проаналізувати науково-педагогічну літературу з досліджуваної проблеми, визначити засади розвитку творчої компетентності студентів у процесі вивчення німецької мови.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні недостатньо лише володіти іноземною мовою для повноцінного взаєморозуміння. Необхідні знання всього комплексу форм комунікативного спілкування для формування креативної особистості, її здатність до творчого, нестандартного мислення. Для сучасної мовної освіти характерна комунікативна доцільність користування засобами мови в різноманітних ситуаціях спілкування, багаторівневість, варіативність, креативність, критичне мислення.

Вивчення іноземної мови спрямоване на формування в студентів креативного мислення, оволодіння ними всіма видами мовленнєвої компетенції, на розвиток усного та писемного мовлення іноземною мовою, поглиблення знань про спосіб життя в країні, мова якої вивчається. Питання розвитку комунікативної компетентності студентів знайшло теоретичне обґрунтування в працях багатьох науковців. Зокрема, О. Ветхов зазначає, що «рівень комунікативної активності студентів залежить від багатства словникового запасу та умінь використовувати всю різноманітність граматичних засобів мови при побудові власних висловлювань» (Ветхов, 2004: 76).

Креативне навчання базується на творчих здібностях студентів: “Kreativität ist die schöpferische Kraft, mit den Anregungen innerhalb kurzer Zeit durch originelle Ideen in unkonventionelle Lösungen umgesetzt werden. Konkrete Aufgaben werden produktiv und gestalterisch auf neuen Wegen gelöst. was zu Überraschenden und unerwarteten Ergebnissen führt“ (Neuner, 1992: 5). Креативний підхід у процесі вивчення німецької мови

впливає з її загальної стратегії, якою є комунікативний підхід до навчання. Мова розглядається як засіб спілкування й вивчається через особисту діяльність студентів.

До концепції креативності як універсальної творчої здібності можемо віднести здатність до самоаналізу й самоконтролю; здатність до виявлення й постановки проблеми; здатність до висловлювання великого числа ідей; гнучкість – здатність до висловлювання різноманітного числа ідей; оригінальність – здатність відповідати на подразники нестандартно; здатність удосконалити об'єкт, додаючи деталі; здатність вирішувати проблеми, тобто до аналізу й синтезу (Євенко, 2014: 29).

Сучасний студент – це продукт інформаційного суспільства. Він відрізняється різноманітністю, рухливістю й мінливістю. Кожен із студентів – яскрава особистість, яка характеризує особу індивідуальним рівнем інтелектуального розвитку і стилем уміння (сприймання, запам'ятовування, дослідження) (Шапошник, 2018: 29). Інтенсивне навчання необхідне для забезпечення індивідуальних потреб студента в навчанні, їхніх творчих і креативних здібностей, тому перед викладачем-практиком постає складне завдання – розвинути та сформувані якості й уміння щодо вивчення німецької мови з підвищенням ефективності кожного практичного заняття, удосконалення і творчого використання методів і форм навчання іноземної мови, здатності застосовувати знання в конкретних ситуаціях тощо.

На практичних заняттях з німецької мови студенти залучаються до різних видів пізнавальної діяльності, випробовують себе в процесі багатьох видів творчого пошуку (Богоявленська, 2002: 67). Інноваційне навчання німецької мови передбачає відмову від переказу навчальних текстів та інших репродуктивних методів навчання й перехід до рівноправного діалогічного спілкування, моделювання реальних життєвих ситуацій, упровадження інтерактивних видів роботи, імітації, імпровізації, ситуативно-рольової гри, написання нестандартних диктантів, роботу з медіа-контентом, використання онлайн-інструментів тощо.

Навчальна інформація сприймається більш ефективно, коли подається в цікавій формі. Зміни видів завдань, уміле керування навчальним процесом сприяють розвитку креативних здібностей студентів на занятті, стимулюють у них пізнавальний інтерес і мотивують до вивчення німецької мови. Запорукою цьому виступає один із ефективних засобів підвищення мовної та письмової підготовки – нетрадиційний диктант.

Використання диктанту на занятті з німецької мови виступає як комплексна вправа: студентам

доводиться уважно слухати, потім запам'ятовувати почуте й відтворювати його письмово, перечитувати та виправляти наявні помилки, залежно від виду диктанту робити низку різноманітних завдань. Під час цієї роботи активізується концентрація та активізація короткочасної пам'яті, мовного слуху студентів і їхніх когнітивних процесів. Ми погоджуємося з методистами, що диктанти не можна використовувати як окремі «відірвані» завдання на практичному занятті. Вони завжди повинні бути пов'язані з опрацьованою лексичною темою та граматикую. Диктант повинен мати визначену форму, обсяг і рівень важкості для кожної аудиторії студентів й етапу вивчення мови (Надольська, 2019: 133; Тарнопольський, 2004: 10; Nadolska, Fesenko, 2019: 7).

Сучасні методисти відносять до творчого диктанту такий запис тексту, при якому студенти вставляють у текст слова чи словосполучення певної граматичної категорії, замінюють одні граматичні форми слів іншими, дописують лексичні вирази або творчо дописують його (Тарнопольський, 2004: 9). Студент працює над змінами граматичного, орфографічного чи стилістичного характеру за завданням викладача. При вивченні студентами лексичної теми "*Aussehen und Persönlichkeit*" одним із низки творчих завдань ми пропонуємо записати під диктовку слова, які стосуються опису зовнішнього вигляду, волосся, одягу та характеру людини. Після виконання цього завдання пропонується описати власний зовнішній вигляд. Наприклад: *Haare: dünn, lang, blond, dunkel, rot. Kleidung: sportlich, konservativ, neu, schön, modern. Aussehen: schön, hübsch, interessant, hässlich, attraktiv, schlank, groß, dick, klein. Mensch/Charakter: intelligent, dumm, klug, langweilig, gefährlich, ehrlich, komisch, nett, alt, lustig, nervös, ruhig, jung.* Зазначений вид роботи формує комунікативно-мовне вміння студента, яке вимагає гарного знання лексичного матеріалу, змушує студента замислитися спочатку над правописом слів, а потім правильно його вжити в реченні.

Удосконалити лексичну та фонетичну компетенцію студентів з теми "*Im Supermarkt*" можна при написанні бліц-диктанту «*Скажи одним словом*». Викладач диктує лексичні значення слів, які студенти повинні відгадати й записати одним словом. Цю форму роботи можна використовувати на різних етапах вивчення німецької мови. Для полегшення завдання викладач може заздалегідь написати слова, які потрібно відгадати на дошці, або проговорити їх і перекласти тощо. Такий диктант може асоціюватися з лексичним словниковим диктантом. Ця форма роботи сприяє закріпленню лексичних одиниць. Наприклад:

- ein Stück Papier, auf dem Dinge notiert sind, die man erkaufen soll; Notizzettel (der Einkaufszettel);
- Behälter aus Metall, in dem etw. zum Trinken ist (die Getränkedose);
- pflanzliche Substanz mit besonderem Aroma – z.B. Satz, Pfeffer (das Gewürz);
- Wettbewerb der Konkurrenten um den kleinsten Preis (der Preiskampf);
- eine Ware zum Sonderpreis; reduzierter Verkaufspreis (das Sonderangebot).

Таким чином, креативні форми роботи із зазначеним видом вправ на заняттях німецької мови заохочують студентів до засвоєння навчального матеріалу, уможливають заміну нудної й одноманітної орфографічної вправи комплексною вправою навчально-розважального характеру, стимулюють їхню мотивацію, створюють ситуацію успіху, сприяють самовираженню, підвищують творчу активність та ініціативу.

Сприяння активізації розумової діяльності, розширення світогляду, творчих здібностей і креативного мислення студентів на занятті з німецької мови слугуватиме вправа «Групування (Асоціативний куш)». Спонтанність, графічний прийом систематизації матеріалу, швидкість думок і розташування їх у певному порядку є головною дією для ефективного розвитку спілкування, удосконалення вміння дискутувати й аргументувати свою думку.

Наприклад, при вивченні лексичної теми «Urlaub und Reise» студентам пропонується дати відповіді на питання:

1. Wann reist man in Urlaub? 5. Wie kann man eine Reise organisieren?
2. Wohin reist man oft? 6. Wo kann man Unterkunft finden?
3. Warum reisen Leute gern? 7. Was kann auf Reise passieren?
4. Was soll man vor einer 8. Welche Aktivitäten gehören zum Auslandsreise machen? Urlaub?

Після відповідей на питання й обґрунтування власної думки студентам пропонується записати асоціації до ключових слів «Urlaub» і «Reise», які виникають при зазначених словах, кожне нове слово утворює нове ядро, яке викликає подальші асоціації. Таким чином, створюється асоціативні ланцюжки, що потім з'єднуються лініями. Після відповідей студенти розділяються на групи й висловлюють своє ставлення до поданих прислів'їв і приказок: «Gut Gespräch kürzt den Weg», «Jedes Land hat seinen Tand», «Ruh und Rast ist halbe Mast», «Alle Wege führen nach Rom».

Інформаційно-комунікаційні технології значно розширюють межі навчального процесу: підви-

щують його практичну спрямованість, сприяють інтенсифікації самостійної роботи та підвищенню пізнавальної активності. Для більш ефективного й оптимального засвоєння мовного матеріалу з вищезазначених тем буде доречним застосування віртуальних екскурсій. З метою підвищення мотивації студентів та уникнення одноманітності в процесі викладання німецької мови варто застосовувати нетрадиційні методи й підходи, а саме створення віртуального музею/галереї/кімнати тощо. Сьогодні кожна країна, місто мають свої персональні сайти, за допомогою яких можна не тільки здійснити численні віртуальні екскурсії до німецькомовних країн і міст, а й створити власні.

Цікавими для роботи, на нашу думку, є такі сайти: <http://www.myhistro.com>; <http://www.arcgis.com>; <http://www.mapwing.com>; <http://storymap.knightlab.com>.

Отже, використання інформаційних технологій сприяє підвищенню професійної майстерності викладача, підвищенню ефективності самоосвіти та соціалізації студентів в умовах інформаційного суспільства.

Продовжуючи цю роботу, студентам можна запропонувати «покреативити» та попрацювати з вправою «Синквейн». Синквейн – це короткий, неримований вірш з п'яти рядків. Він вимагає синтезу інформації та матеріалу в коротких висловах, що дає змогу описувати або рефлектувати з будь-якого приводу. Лаконічність форми розвиває здатність резюмувати інформацію, викладати думку в декількох значимих словах, емних і коротких виразах (Шапошник, 2018: 30).

Межі предметної сфери залежать від гнучкості уяви викладача. Вимоги для створення синквейну: 1-й рядок – іменник, 2-й – два прикметника, 3-й – три дієслова, 4-й – речення з чотирьох слів, 5-й – асоціація з першим словом. Дієслова можна вживати в інфінітиві, але в більшості випадків бажано запропонувати студентам ставити їх у правильній особі та відповідному часі, щоб вони закріплювали набуті знання про відмінювання дієслів. Щоб не порушувати «вимоги» при створенні синквейну студентам рекомендується вживати іменник без артикля або просто його можна не рахувати як окреме слово. Наведемо приклади тематичних синквейнів:

Kommunikationsmittel	Internet
bequem, praktisch	hell, farbig
klingelt, zeigt, schreibt surfen, tippen, empfangen der Helfer in dem Leben	Ich bekomme neue Information
das Handy.	Computer.

Складання синквейну – це креативне завдання, розвиток індивідуальності, захоплива вправа,

засіб творчого самовираження, елемент закріплення матеріалу, ефективний спосіб розвитку пам'яті й релаксації.

Вправа «*Всезнайко*» застосовується при читанні й аналізові тексту. Студентам пропонується накреслити таблицю з трьох колонок: «Знаємо/ хочемо дізнатися/дізналися». Така сама таблиця подається на дошці.

1 колонка «Знаємо» – заносяться найголовніші відомості щодо заявленої теми (після обговорення теми).

2 колонка «Хочемо дізнатися» – заносяться спірні ідеї та питання й усе, про що студенти хочуть дізнатися з теми.

3 колонка «Дізналися» – студенти записують усе, що вони почерпнули з тексту, розташовуючи відповіді паралельно відповідним питанням із другої колонки, а іншу нову інформацію необхідно розташувати нижче.

Потім іде обмін думками зі всією групою. Підсумки заносяться до колонки. Це один зі способів графічної організації та логіко-змістовної структуризації матеріалу. Форма зручна, оскільки передбачає комплексний підхід до вмісту теми (Шапошник, 2018: 31).

Крок 1. До знайомства з текстом студенти самостійно або в групі заповнюють першу та другу колонки «Знаю», «Хочу дізнатися».

Крок 2. Під час знайомства з текстом або в процесі обговорення прочитаного студенти заповнюють графу «Дізналися».

Крок 3. Підбиття підсумків, порівняння змісту граф. Додатково можна запропонувати студентам ще дві графи – «Джерела інформації», «Що залишилося нерозкритим». Це вправа – один із видів інтерактивних технологій, що передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всієї групи. Цікавою є вправа, коли студентам пропонується текст для обговорення й виявлення цікавих фактів, над якими працює вся група.

Deutsche essen viel Gemüse

Zusammen mit Kartoffeln isst man in Deutschland pro Tag durchschnittlich 400 Gramm Gemüse. Von keinem anderen Lebensmittel essen wir täglich so viel.

Gemüses hat kaum Kalorien und Fett, aber es besitzt viele Vitamine (A, B2 und C), es versorgt uns mit Eisen und Magnesium. Ganz wichtig für unseren Körper sind auch die Farb- und Aromastoffe, die im Gemüse enthalten sind. Ihre Wirkung auf den Menschen hat man jahrelang nicht beachtet. Heute weiß man, dass die meisten bioaktiven Pflanzenstoffe Krebskrankungen vorbeugen und das Immunsystem stärken. Hülsenfrüchte (Bohnen, Erbsen, Linsen, Sojabohnen) enthalten viel

Eiweiß. Diese Lebensmittelgruppe steigert viel die Leistungsfähigkeit und versorgt den Organismus mit allen lebenswichtigen Wirkstoffen.

Ich kenne	Ich will kennen	Ich habe gekannt	Quellen der Information	Was bleibt eine Unbekannte?

Ситуативна автентичність припускає природні ситуації на заняттях з німецької мови, бо вони активізують пізнавальну діяльність студентів і мотивують їх до вивчення нових лексичних одиниць. Погоджуємося з думкою К. Лелюшкіною, що «проблемна ситуація – це мовленнєва вправа, експозиція якої містить деяке екстралінгвістичне особистісно-значуще завдання, аналізуючи яке суб'єкти навчання дають творче мовленнєве рішення сприйнятої проблеми» (Лелюшкіна, 2004: 104).

Щоб студент був у змозі вирішити поставлену перед ним проблему, він повинен мати пізнавальну потребу, яка виникає в тому випадку, коли навчальна ситуація є адекватною до реальної ситуації спілкування. Такі ситуації можуть аналізуватися студентами індивідуально, у парах, у групах, колегіально. Аналіз потребує певного підходу й алгоритму дій. Студенти вчаться ставити запитання, відрізняти факти від суджень, виявляти важливі та другорядні обставини, аналізувати та приймати рішення. Окрім того, студент має добре розуміти умови ситуації та своє завдання в ній, володіти певними можливостями, як мовними, так й інтелектуальними. Якщо перелічені умови задовольняються, студент буде здатним адекватно реагувати на навчальну ситуацію, що призводить до активізації його пізнавальної діяльності (Євенко, 2004: 16).

«Аналіз ситуацій». Для застосування ситуативних вправ на заняттях з німецької мови важливо зазначити, що такі вправи завжди складаються з трьох основних компонентів: завдання, опису ситуації й мовленнєвої реакції. Їх основою є мікротекст, у якому стисло описано модель комунікації (Голубнича, 2017: 15–19). Ситуативні вправи слугують як розвиткові комунікативної компетенції, так і навчанню монологічного й діалогічного мовлення, шляхом чого відбувається засвоєння граматичного та лексичного матеріалу, значно підвищується пізнавальна діяльність студентів. Наведемо декілька ситуативних вправ, а саме рольових ігор, які можна використовувати для навчання діалогічного мовлення студентів:

Ситуація-вправа, що потребує скласти розгорнутий діалог, який відповідає поданій ситуації: “Rufen Sie im Hotel *Sacher* in Wien an und reservieren Sie vier Einzelzimmer” доповнення:

- Gibt es in Ihnen Hotel ein Einzelzimmer?
- Ja, wir haben, aber

Ситуація-вправа, що потребує відповіді на презентовані питання й опрацювання їх у парі: “Sie wollen in Ihrer Abteilung eine Weihnachtsfeier organisieren. Sie haben sich schon ein paar Notizen gemacht”:

- Wann? Wo? In der Firma? In einem Restaurant?
- Einladungen?
- Essen? /Getränke?
- Wer bezahlt wie viel?
- Weihnachtsgeschenke für die Mitarbeiter? Musik?

Робота в парах створює ефект новизни в спілкуванні, підвищує комунікативну мотивацію, розвиває в студентів послідовність висловлювання та вирішує складні завдання на основі обставин і відповідної інформації.

Запровадження зазначених вище вправ у навчальному процесі дає змогу підвищувати інформативність заняття, ефективність навчання, надає заняттю динамізм і виразність, відбувається формування ключових компетенцій. Реалізація освітніх стандартів забезпечує інтелектуальний розвиток, формування якостей особистості, необхідних людині для повноцінного життя в сучасному суспільстві: ясність і точність думки, критичність мислення, інтуїцію, логічне мислення, елементи алгоритмічної культури, просторових уявлень, здатність до подолання труднощів. І як підсумок – позитивна динаміка зміни якості знань, розвиток творчої активно-пізнавальної діяльності студентів.

Одним із кроків розвитку творчої компетенції, підвищення ефективності й мотивації до вивчення студентів німецької мови є використання відеоматеріалів як виду медійних технологій, що сприяє розвитку інфомедійної грамотності. До того ж це важливий етап на шляху формування комунікативної компетенції, розвитку соціокультурної та країнознавчої освіченості, систематизації культурологічної інформації.

Обираючи відеофільм, викладачеві необхідно брати до уваги такі вимоги:

– автентичність фільму, який має бути знятий професіоналами в країні, мова якої вивчається. Крім того, мова, якою говорять герої, має відповідати стандартній мові, а реалії у фільмові мають відображати сучасну епоху;

– тематика фільму повинна бути актуальною і цікавою. У студентів має виникнути бажання дізнатися більше про країну, мова якої вивчається, і про людей (у нашому випадку – молоді), які спілкуються цією мовою;

– цінність відеофільму з точки зору мови (виявити, яким багажем нових слів потрібно оволодіти для розуміння змісту фільму) (Воробьева, 2006: 60).

Пропонуємо систему вправ на практичному занятті з німецької мови під час перегляду відеофільму “*Jenseits der Stille*” (Eingemauert! Die innerdeutsche Grenze), які мають трьохетапний розподіл навчальних дій.

На першому етапі роботи з відеофільмом студентам пропонується вправа «Асоціативний куш», яка формує навички критичного мислення, розширює світогляд і творчі здібності студентів. Наприклад:

– Was versteht ihr unter den Begriffen “Familie”, “Verständnis”, “Mitfühlen” und “Liebe”? Was bedeutet für euch “Familie”, “Verständnis”, “Mitfühlen”, “Liebe”?

Після виконання цього завдання студентам пропонується дати відповіді на запитання й обґрунтувати свою позицію.

– Was wisst ihr von den Gehörlosekranken? Was ist euch von ihrer Lebensweise, ihren Gefühlen bekannt?

– Wie denkt ihr, worüber wird es dem Titel nach, in diesem Text handeln?

– Was wisst ihr von den Taubkranken? Was ist euch von ihrer Lebensweise, ihren Gefühlen bekannt? (Eingemauert! Die innerdeutsche Grenze).

Під час перегляду фільму студентам пропонується виконати такі вправи, а саме вибрати правильні варіанти:

1. Kreuzt an, was ihr noch nicht gesehen habt.

– Das Treffen mit Tom.

– Die Mutter bringt die

2. Wählt die richtige Antwort.

Warum übersetzt Lara die Liebesmelodrama für die Mutter?

1. Sie versteht spanische Sprache nicht;

2. Mama ist krank an Gehörlosigkeit;

3. Mama ist zu müde den Film selbst zu übersetzen.

Warum kann Lara so schlecht lesen?

a) Sie ist sehr faul dafür; b) Sie lernt in 1.Klasse;

c) Ihre Eltern haben keine Zeit für sie und wegen ihrer Gehörlosigkeit.

In welcher Stadt leben Tante und Onkel von Lara?

a) Berlin; b) Leipzig; c) Bonn

Wer ist Tom?

a) Er ist ein Geschäftspartner; b) Er ist ein alter Bekannter; c) Er ist ein neuer Freund von Lara.

Kam Laras Vater zu ihrer Aufnahmeprüfung?

a) Ja, er kam; b) Nein; c) Er kam, aber später.

Після перегляду відеофільму студенти отримують завдання практичного характеру, мета яких – сформувати в студентів навички критичного мислення під час роботи з медіаповідомленням, навчити аналізувати потік медіаінформації, удосконалити навички іншомовної комунікативності, застосовуючи їх на практиці:

a) *Sehen Sie sich den Videoclip an und geben Sie das historische Denkmal in Berlin an. Sagen Sie uns, was Sie über ihn wissen.*

b) *Sehen Sie sich das Video an und weisen Sie auf den Anblick Berlins hin, den Sie gesehen haben. Sagen Sie uns, was Sie über sie wissen.*

c) *Sehen Sie sich das Video an und weisen Sie auf das Wahrzeichen Berlins hin. Sagen Sie uns, was Sie über sie wissen.*

d) *Sehen Sie sich das Video an und geben Sie an, zu welchem Song Laura und Tom tanzen. Sagen Sie uns, worum es in dem Lied geht. Warum hat sich der Autor des Films Ihrer Meinung nach auf diese Szene konzentriert?*

Доцільним, на нашу думку, буде написання невеликої рецензії/анотації на свій улюблений фільм, використовуючи такі кліше: *Der Film "X" ist eine moderne Komödie/ ein Spielfilm/ ein Krimi/...; In dem Film geht es um .../Im Mittelpunkt steht ...; Die Hauptpersonen im Film sind ...; Der Regisseur/Die Regisseurin ist ...; Man sieht deutlich, dass ...; Besonders die Schauspieler sind hervorragend/überzeugend/...*

Студентам пропонується відгадати, про який саме фільм іде мова, й обговорити його проблематику в групі. Наступним кроком може бути створення власного відеоролику на запропоновану викладачем тему, що значно підвищить самооцінку студентів, сприятиме розвитку самоосвіти, а також стимулюватиме до творчого мислення та дасть змогу уникнути стандарту.

Висновки. Аналізований матеріал дав нам змогу виділити основні чинники, що сприяють розвиткові творчої компетенції студентів: створити умови для випереджального розвитку здібностей студентів, активізувати пізнавальну самостійність; використовувати творчі, проблемні завдання; керувати самоосвітою обдарованих студентів; навчити трансформувати особистий досвід і вивчений матеріал із літературних джерел, творчо обґрунтовувати результати роботи, конструювати новий досвід; надавати простір для вільного індивідуального розвитку й самоконтролю; створювати умови для максимального напруження інтелектуальних сил; використовувати різноманітні форми творчого співробітництва студентів; за допомогою рефлексивного управління навчальної діяльності формувати навички самоорганізації, саморозвитку, самореалізації, самовизначення особистості у творчій діяльності (Євенко, 2014: 28; Єгоров, 2001: 54).

До того ж саме від рівня сформованості готовності самого викладача до формування творчої особистості студента залежить його здатність і готовність залучати їх до творчості у вивченні німецької мови. На нашу думку, процес формування творчого потенціалу, як важливого компонента майбутньої професійної індивідуальності, залежить від організації всього навчально-виховного процесу, який би спонукав до подальшої самостійної пошукової творчої професійної діяльності, творчого саморозвитку як педагога-професіонала.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богоявленська Д. Б. Психологія творчих здібностей : посібник для студентів вищ. навч. закладів. Москва : Изд. центр «Академія», 2002. С. 258.
2. Ветхов О. Важлива складова комунікативної активності студентів. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2004. № 4. С. 76–84.
3. Воробьева О. С. Использование художественного фильма на уроке немецкого языка в старших классах. *Иностранный язык в школе*. 2006. № 7. С. 59–61.
4. Волобуева О. Ф. Творча компетентність викладача вищої школи: психологічний аспект. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Психологічні науки»*. 2011. № 4. С. 56–67.
5. Голубнича Л. О. Ситуативні вправи на заняттях з іноземної мови у немовних ВНЗ як один із засобів активізації пізнавальної діяльності студентів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2001. № 112. С. 15–19.
6. Євенко О. Розвиток творчої компетентності студентів на заняттях з іноземної мови. *Актуальні проблеми педагогіки та професійної освіти*. 2014. № 1. С. 28–33.
7. Єгоров О. Комунікативна функція навчального заняття. *Учитель*. 2001. № 1. С. 52–54.
8. Лелюшкина К. С. Принцип ситуативності в обучении иноязычному личностно-ориентированному общению. *Вестник Томского государственного педагогического университета*. 2004. № 5 (42). С. 103–105.
9. Надольська Ю. А. Диктант як засіб активізації мовленнєво-мисленнєвої діяльності студентів під час вивчення німецької мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. № 40. Т. 3. С. 132–135.
10. Тарнопольський О. Б. Навчання письма іноземною мовою у ВНЗО. *Іноземні мови*. 2004. № 4. С. 9–12.
11. Шапошник Г. Г. Формування комунікативної активності та креативного мислення студентів з використанням інноваційних технологій навчання на заняттях німецької мови. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2018. № 1. С. 29–33.
12. Eingemauert! Die innerdeutsche Grenze. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jlbAUFvh04k>.

13. Nadolska Y., Fesenko I. Dictation as a means of intensification of students' cognitive and learning activity in German class. *Scientific Development of new Eastern Europe*. Riga : Baltija Publishing, 2019. P. 7–10.

14. Neuner G. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*. Kassel : Universität Gesamthochschule Kassel, 1992. 16 S.

REFERENCES

1. Bogoyavlenska D. B. *Psykhologhiya tvorchykh zdbnostey* [Psychology of creative health]: a book for students of vishch. navch. mortgages Moscow: Publishing house. Center "Academy". 2002 258 p. [in Ukrainian].

2. Vetkhov O. Vazhlyva skladova komunikatyvnoyi aktyvnosti studentiv [It is important to store students' community activity]. *Foreign language at educational institution*. 2004. Nr. 4. pp. 76–84 [in Ukrainian].

3. Vorobyova O. S. Ispol'zovaniye khudozhestvennogo fil'ma na uroke nemetskogo yazyka v starshikh klasakh [Using a feature film in a high school German lesson]. *Foreign language at school*. 2006. Nr. 7. pp. 59–61 [in Russian].

4. Volobueva O.F. *Tvorcha kompetentnist' vykladacha vyshchoyi shkoly: psykhologichnyy aspekt* [Creative competence of a high school teacher: psychological aspect]. *Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Psychological sciences*. 2011. Nr 4. pp. 56–67 [in Ukrainian].

5. Holubnycha L.O. Sytuatyvni vpravy na zanyattiyakh z inozemnoyi movy u nemovnykh VNZ yak odyin iz zasobiv aktyvizatsiyi piznaval'noyi diyal'nosti studentiv [Situational exercises in foreign language classes in non-language universities as one of the means of activating the cognitive activity of students]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. V (51), Issue: 112. 2017. pp. 15–19 [in Ukrainian].

6. Evenko O. Rozvytok tvorchoyi kompetentnosti studentiv na zanyattiyakh z inozemnoyi movy [Development of creative competence of students in foreign language classes]. *Current issues of pedagogy and vocational education*. 2014. Nr 1. pp. 28–33 [in Ukrainian].

7. Egorov O. Komunikatyvna funktsiya navchal'noho zanyattya [Communicative function of the lesson]. *Teacher*. 2001. Nr 1. pp. 52–54 [in Ukrainian].

8. Lelyushkina K. S. Printsip situativnosti v obuchenii inoyazychnomu lichnostno-oriyentirovannomu obshcheniyu [The principle of situational awareness in teaching foreign language personality-oriented communication]. *Bulletin of the Tomsk State Pedagogical University*. 2004. Nr. 5 (42). pp. 103–105 [in Ukrainian].

9. Nadolskaya Yu. A. Dyktant yak zasib aktyvizatsiyi movlennyvevo-myslennyevoyi diyal'nosti studentiv pid chas vyvchennya nimets'koyi movy [Dictation as a means of activating students' speech and thinking activities while learning German]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Ser.: Philology*. 2019 Nr. 40. Vol. 3. pp.132–135 [in Ukrainian].

10. Tarnopolsky O. B. *Navchannya pys'ma inozemnoyu movoyu u VNZO*. [Teaching writing in a foreign language at a university. Foreign languages]. 2004. Nr.4. pp. 9–12 [in Ukrainian].

11. Shaposhnik G.G. Formuvannya komunikatyvnoyi aktyvnosti ta kreatyvnoho myslennya studentiv z vykorystannyam innovatsiynykh tekhnolohiy navchannya na zanyattiyakh nimets'koyi movy [Formation of communicative activity and creative thinking of students with the use of innovative learning technologies in German language classes]. *Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University "Ukraine"*. 2018. Nr 1. pp. 29–33 [in Ukrainian].

12. *Eingemauert! Die innerdeutsche Grenze*. Режим доступу: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jlbAUFvh04k> [in German].

13. Nadolska Y., Fesenko I. Dictation as a means of intensification of students' cognitive and learning activity in German class. *Scientific Development of new Eastern Europe*. Riga: Baltija Publishing, 2019. pp. 7–10 [in English].

14. Neuner G. *Methods of foreign language teaching in German*. Kassel: University of Kassel, 1992. 16 p.